

L I T T E R Æ
ILLUSTRISSIMI EXCELLENTISSIMI REVERENDISSIMI DOMINI
JOANNIS ANDREÆ
A R C H E T T I
EX MARCHIONIBUS FORMIGARIÆ
ARCHI-EPISCOPI CHALCEDONENSIS, IN REGNO POLONIÆ
NUNTII APOSTOLICI.

Ad V. Capitulum datæ *Scholarum Piarum* Provinciæ Polonæ die 31. Julii
Anno Domini 1777.

Venerabiles & Adm. RR. in Christo Patres.

CUM PP. VV. ad istud Provinciale Capitulum convenerint, ut communibus suffragiis novus Superiorum delectus fiat; ac de rebus majoris momenti, quæ ad spectatissimi vestri Ordinis laudem tuendam amplificandamque pertinent, collato studio deliberetur, non ingratum vobis futurum arbitror, si ego quoque absens quidem corpore, præsens autem spiritu vestris consiliis intersim, atque ad ea, quæ convenistis rite accurateque perficienda vos excitem, novosque iam currentibus stimulos addam. Quamquam vero eò plura mihi dicenda esse intelligam, quò graviora sunt ea ministeria, quæ vos summo Christianæ Reipublicæ bono obeunda suscepistis, tamen quia intelligentibus pauca sufficiunt, meos animi sensus vobis brevissime aperiam, paucisque complexar.

Ac primo quidem in hoc Provinciali Capitulo nihil vobis esse debet antiquius, quam ut in Superiorum delectu Canonicae leges, quæ cum naturali æquitate maxime consentiunt, religiosissime serventur. Itaque omni cupiditate, atque ambitione, omni partium studio, omnibus privatis utilitatibus, commodisque sepositis, atque neglectis hic honos dignioribus deferatur, iique anteponanatur in officio, qui virtute meritisque antecellunt. Nullum autem est manifestius indicium, Religiosam aliquam Communitatem à primo spiritu, atque institutione descivisse, quam cum in Capitulis, cupiditas, ambitio, partium studia dominantur, ac nulla meritorum ratio habeatur. Omnis verò Regularis observantia intercidat necesse est, ubi Superiores ea auctoritate destituuntur, quam virtutis opinio conciliat, Subditi que eos filiali quodam obsequio prosequi dedignantur, quos nulla meritorum commendatione, sed malis artibus ad honorem, atque imperium obrepisse sciunt.

Novis autem Superioribus vehementer optarem, ut sæpenumero observaretur formidabilis illa Divi Pauli sententia. *Qui suorum, ac præcipue domesticorum curam non habet, est infideli deterior.* Hæc autem domesticorum cura, hæc officii, ac sollicitudinis plena dilectio esse debet fortissimum illud vinculum quod difficile rumpitur; quo Subditi in susceptæ vitæ ratione, ac professione à Superioribus suis fortiter ac suaviter retineantur. At vero si à Superioribus minus se diligi, negligi, contemni ac durius inclementiusque tractari sentiant, non iam bonum, atque jucundum; sed multo molestissimum, atque intolerabile videri subditis incipit hoc vitæ genus. Hinc laborum detrectatio, ac fuga. Hinc torpor, atque oscitantia in suis obeundis muneribus. Hinc denique non pauci colum tam gravi jugo subducere per fas & nefas importunissime moluntur, aut invitis animis in vestra congregatione perseverant. Superiores igitur ita se gerant oportet, ut confecto sui regiminis cursu gloriari in Domino possint, ac vere illa Divini Legislatoris verba usurpare: *Pater ex omnibus quos tradidisti mihi, non perdidisti ex iis quemquam.*

Cum vero & Constitutionibus Ordinis, ac Generalium & Provincialium Capitulorum decretis abunde satis à vestris Majoribus consultum arbitrer, & domesticæ Regulari observantiæ, & externæ Juventutis institutioni, Vobis quidem auctor sum, non ut in præsentī Capitulo novæ Leges condantur, sed ut veteres renoventur, atque in usum, consuetudinemque deducantur, atque in primis, ut quidquid in vestris constitutionibus ad juventutem pie sapienterque instituendam pertinet, diligentissime servari in posterum jubeatis. Maxima enim primarum institutionum vis est in utramque partem. Adolescens enim juxta viam suam, etiam cum senuerit non recedet ab ea. Hæc autem est gloria vestra. Hoc instituti vestri primum ac summum decus, quod duo munera complectantur, ex quibus maximæ utilitates in Christianam Rempublicam perpetuo manant, ac fluunt; ut scilicet juventutem Religione ac bonis moribus informetis, eandemque litteris ac bonis artibus erudiatis. Hæc autem duo munera nunquam dissocianda à vobis sunt, unaque cum litteris Religionis amor, pietatis studium, morum sanctitas, ac tota denique Christiana doctrina teneris adolescentium mentibus perpetuo instillanda est. Is enim vobis propositus est optimus finis, ut qui è vestris scholis, Collegiisque prodeunt, non minus profanis scientiis, atque artibus, quam Christiana doctrina eruditi sint: Cumque omnem artificem maxime deceat id præstare quod proficitur, vobis sedulo adlaborandum est, ut non minus litteratorum, quam piorum ac religiosorum hominum nomen, famamque servetis. Contra quam mihi facere viderentur ij, qui dum ingenii laudem sibi cupidius aucupari student, pietatis opinionem à se removerent, quidquid in recentiorum libellorum quisquiliis reperitur dissolutum atque absonum, atque à communi sensu, à moribus opinionibusque in Ecclesia passim receptis alienum, statim arriperent, semperque impudenter evulgarent, quod gravissimum vitium quam Scholarum Piarum laudi maxime infensum, atque infestum esset nemo non videt. Quoniam vero tam commodum tempus vos alloquendi nactus sum, etiam leviora quædam attingere non verebor, quæ à vestro cætu penitus abesse oportet ad plenam, absolutamque laudem vobis magis magisque conciliandam. Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona: sic autem appellari posse arbitror fulem quamdam sollicitudinem cominiscendi novas vestitus rationes, à communi, usitatoque vestitu abhorrentes, ac nimiam quamdam in capillitii vestiumque cultu diligentiam, ac venustatem. In hujusmodi enim rebus omnis est odiosa difformitas, qua quis in externo corporis cultu à suis Collegis distingui velit. Quam vero laudanda est simplex quædam mundities, quæ Religiosos illos, qui inter sæculares sæpe versantur, maxime decet, tam contemnenda, atque vitanda est, affectata quædam elegantia, curandumque ut nihil exquisitum in vestibus, nihil in capillitio artificiosum appareat. Hæc enim apud cordatos homines risum atque contemptum excitant, multumque detrahunt de illorum existimatione, qui hujusmodi ineptiis capiuntur ac delectantur.

Hæc in præsens ad PP. VV. scribenda esse duxi, non ut vobis qui Magistri estis in Israël, aliquid novum afferrem, atque præscriberem, sed ut ego quoque aliquam operam conferrem, ut istud vestrum Provinciale Capitulum felices, faustosque exitus sortiatur, simulque meum obsequium erga spectatissimum Ordinem Vestrum testarer, meamque de vestra laude atque existimatione sollicitudinem palam omnibus facerem. Nunc vero orare non desinam, ut Sanctissimus Vester Institutor vestris consultationibus interesse ne dedignetur, suumque Spiritum duplicem vobis cumulatisime impertiat. Interea singulari animi observantia maneo.

Varsaviæ die 31. Julii 1777.

Ven: & Adm. RR. Ptum Vrarum.

Officiosissimus ad omnia

J. A. Archiepisc: Chalcedonen: Nuntius Ap:

XVIII. 3. 405

